

5. Микитенко Д.О. Концептуальне обґрунтування моделі організації генетичного моніторингу в Україні /Д.О. Микитенко, О.І. Тимченко //Гігієна населених місць: зб. наук. пр. – Вип.57. –К., –2011. –С. 404-411.
6. Тимченко О.І. Медико-генетичні виміри та економічно-організаційні регулятори розбудови соціально-спрямованої держави /О.І. Тимченко, Д.О. Микитенко //Український соціум: освіта–наука–виробництво: зб. наук. пр. –К.: МНТУ ім. Ю. Бугая, Асоціація ТЕКУ, Вид-во ПП Вишемирський В.С., –2012. –Вип.1. –344 [210-222] с.
7. Микитенко Д.О. Методичні підходи до оцінки економічної ефективності лікувально-профілактичних заходів (на прикладі медико-генетичної служби) /Д.О. Микитенко, О.І. Тимченко //Професійне управління та інвестиції в систему охорони здоров'я: Український вимір: зб. наук. пр. (за матер. першої Всеукр. наук.-практ. конф. «Професійне управління та інвестиції в систему охорони здоров'я: Український вимір» –Х.: Точка, –2011. – 162 [91-101] с.
8. Микитенко Д.О. Еквівалент вартості людського життя з погляду економічної ефективності лікувально-профілактичних заходів /Д.О. Микитенко, О.І. Тимченко //Гігієна населених місць: зб. наук. пр. –Вип.57. –К., –2011. –С. 389-399.
9. База даних "Населення в Україні" //Всеукраїнський перепис населення [електронний ресурс]. –Київ: Державна служба статистики України, –2012. –Режим доступу: http://database.ukrcensus.gov.ua/MULT/Database/Census/databasetree_uk.asp.

**ГЕНЕТИЧЕСКИ ОБУСЛОВЛЕННЫЕ РЕПРОДУКТИВНЫЕ ПОТЕРИ:
ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АСПЕКТ**

Микитенко Д.А., Тимченко О.И., Лыначак О.В.

Статья посвящена экономическому обоснованию управленческих решений по оптимизации медицинских мероприятий при мониторинге и регистрации генетической патологии. На основании собственных наблюдений и данных официальной медицинской статистики установлена частота генетических нарушений среди репродуктивных потерь и оценена ожидаемая величина причинённых ими экономических убытков.

GENETICALLY DETERMINED REPRODUCTIVE LOSSES: ECONOMIC ASPECT

D.O. Mykytenko, O.I. Tymchenko, O.V. Lynchak

Current article is devoted to economic grounds of management decisions in the field of optimization medical goals implementation by carrying out of genetical monitoring and genetical pathology registration. On a basis of own observations and official medical statistics it was estimated the percentage of genetic alterations among fetal reproductive losses and it was calculated the expected value of caused economic losses.

УДК 316.728:613

МІСЦЕ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ В ГІГІЄНІЧНІЙ НАУЦІ

Першегуба Я.В.

Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ

Як відомо, гігієна – наука про здо- ви *hygieinos* – «той, що приносить здоров'я» ров'я. Термін «гігієна» виник з грецької мо- [1]. Гігієна вивчає зв'язок та взаємодію між

людиною та оточуючим її зовнішнім середовищем, а також вплив різних факторів навколишнього середовища (природних, соціальних, виробничих, побутових) на здоров'я людини.

В наш час, якщо людина «пливе за течією» виконуючи всі рекламні та суспільні побажання, вона зі здорової дуже легко стає хворою. Тобто її причина хвороби буде пов'язана з нездоровим способом життя. Саме завданням гігієни є досліджувати та впливати (зменшувати, виключати) на фактори, які не сприяють здоровому способу життя. Адже давно відомо, що провідну роль в формуванні здоров'я населення має нездоровий спосіб життя (49-53%), друге місце займає генетичний фактор (18-20%), третє – фактори забруднення оточуючого середовища (17-20%) і тільки четверте (8–10%) медичні етіологічні фактори (несвоєчасно надана медична допомога, низька її якість та неефективні профілактичні заходи) [2].

Термін «здоровий спосіб життя» має багато тлумачень [3-6], найбільш вдало його визначили Бардов В.Г., Швайко І.І., Зінченко Т.І. як великий комплекс біологічно та соціально цілеспрямованих і доцільних методів і засобів життєдіяльності, відповідних потребам і можливостям людини, яких вона свідомо дотримується з метою забезпечення формування, збереження та укріплення здоров'я, здатності до продовження роду і досягнення активного довголіття [7].

Фахівці ВООЗ наголошують, що ризик розвитку неінфекційних хвороб можна досить суттєво знизити шляхом прийняття здорових форм поведінки, таких як підтримання фізичної активності, здорове харчування, відмова від вживання алкоголю та тютюнової продукції. Чим раніше люди приймуть ці форми поведінки, тим більшою буде ймовірність здорового старіння [8].

Такі хвороби, як діабет, захворювання серця, інсульт, онкологічні захворювання та хронічні респіраторні хвороби є причиною більше ніж 60% випадків смерті у всьому світі. На 64 сесії ВООЗ наголошується що для профілактики цих хвороб та боротьби з ними потрібен здоровий спосіб життя і відповідні дії на рівні суспільства, політиків та системи охорони здоров'я [9].

В Європейському бюро ВОЗ вважають, що здоровий спосіб життя (здорове харчування, фізична активність, відмова від тютюну, підтримка нормальної ваги тіла) може попередити багато випадків раку [10].

За останні десять років кількість хворих в Україні збільшилося на 25%, загальна кількість населення скоротилася на 4 млн. чоловік. Онкологічна захворюваність стабільно збільшується на 2,6-3% в рік і рак продовжує «молодіти» [11]. Провідними чинниками, які сприяють розвиткові злоякісних новоутворень є фактори навколишнього середовища та спосіб життя людини [12]. Однією з умов ефективного попередження раку є створення такого соціального і фізичного середовища, яке буде сприятливе для здорового харчування та фізичної активності [10].

Сьогодні населення України використовує близько 52 мільйонів мобільних радіо-телефонів і в залежності від способу життя та культури їх використання можуть бути психологічні зміни, а також функціональні порушення в організмі людей, які піддавалися впливу електромагнітного випромінювання [13].

Складне екологічне становище та невисокий рівень здоров'я населення в Україні змушують фахівців-гігієністів та екологів шукати ефективні заходи поліпшення якості навколишнього середовища та здоров'я громадян України [14].

Протистояти в подальшому зниженню рівня здоров'я можна шляхом переорієнтації медицини: в центрі уваги має стояти не процес розвитку патології, а процес формування та збереження здоров'я [15]. Головним пріоритетом інформаційно-просвітницької діяльності на захист здоров'я має бути створення умов життя, сприятливих для здоров'я і формування здорового способу життя. Таку роботу на захист здоров'я необхідно проводити в усіх секторах діяльності суспільства, в усіх напрямках політики [16]. Проте, існуючі правові засади охорони здоров'я України не повною мірою відповідають потребам формування здорового способу життя та його складовим - раціональному харчуванню, фізичній активності та профілактиці неінфекційних хвороб. Норми щодо цих питань містяться у понад 160 нормативно-правових актах, які належать до різних галузей законодавства, а

в окремих випадках навіть суперечать один одному. Багато положень чинного законодавства дублюється, носить декларативний характер, нерідко просто не виконується [17].

На сьогоднішній день лише в системі освіти можливе використання профілактичного впливу на формування здорового способу життя дітей [18]. Сучасна професійно-технічна школа може за допомогою пропаганди здорового способу життя серед своїх учнів допомогти істотно знизити витрати системи охорони здоров'я на лікування вже сформованих захворювань, що продуктивність економіки та підвищення рівня життя [19].

Незважаючи на низький рівень здоров'я населення і визнання світовою спільнотою значення профілактики для зміцнення здоров'я, в нашій країні продовжує панувати парадигма лікувальної медицини [20]. Досвід розвинених країн переконливо свідчить, що роз'яснення основ зміцнення здоров'я, санітарно-освітні заходи, формування у громадян потреби у здоровому способі життя забезпечують необхідні умови для збереження і відновлення здоров'я населення [21].

У Програмі реформування охорони здоров'я, котру проводить Президент України в першу чергу передбачається переорієнтація на профілактику, первинну медико-санітарну допомогу, формування здорового

способу життя для забезпечення соціальної справедливості, підвищення доступності і якості медичної допомоги [22]. Реформа в охороні здоров'я буде дієвою лише тоді коли людина сама буде піклуватися про своє здоров'я, а роль держави буде лише в забезпеченні сприятливих умов для цього. Таке «піклування» можливе лише тоді коли людина буде свідомо вести здоровий спосіб життя. Беззаперечно, що більшість людей виберуть більш здоровий спосіб життя, особливо коли вони будуть отримувати точну інформацію від влади, якій вони довіряють, і коли їм будуть допомагати розумні закони, програми пропаганди здорового способу життя і активна публічна дискусія [23].

Таким чином в Україні сьогодні є нагальна проблема впровадження здорового способу життя для кожної особистості [24].

Підсумовуючи вищевикладене бачимо, що здоровий спосіб життя є невід'ємною складовою гігієни. Перефразувавши відомий вислів Ф. Ерісмана [25] можна сказати так, якщо ми заявимо, що наука гігієна не є наукою про здоровий спосіб життя, що вона повинна лише займатися вивченням вузьких гігієнічних питань в стінах лабораторій та науково-дослідних інститутів, видавати санітарно-гігієнічні висновки і перевіряти підприємства то перед нами лишиться лише привид науки, заради якої і працювати не варто.

ЛІТЕРАТУРА

1. Общая гигиена (пропедевтика гигиены): Учебник /Под ред. Е.И. Гончарука. –К.: Выща школа, –1990. –С. 5-6.
2. Общая гигиена (пропедевтика гигиены): Учебник /Под ред. Е.И. Гончарука. –К.: Выща школа, –1990. –С. 70-71.
3. Педагогічним працівникам [Електронний ресурс] /Формування здорового способу життя. Здоровий спосіб життя –складова соціалізації учнів. –Режим доступу: http://dcprkba.dp.ua/2011/aq1/vg_vs.html.
4. Матеріал з Вікіпедії –вільної енциклопедії. [Електронний ресурс] /Здоровий спосіб життя. –Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1_%D0%B6%D0%B8%D1%82%D1%82%D1%8F.
5. Волинський обласний центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». [Електронний ресурс] /Здоровий спосіб життя. –Режим доступу: <http://vol sport.com.ua/healthy-lifestyle>.

6. Капранов С.В. Сравнительный анализ образа жизни и состояния здоровья старшеклассников и студентов /С.В. Капранов, А.А. Гончаров, О.Ю. Шубина. //Гігієна населених місць : зб. наук. праць. –Київ, –2009. –Вип.53. –С. 329-333.
7. Гігієна та екологія: Підручник /За ред. В.Г. Бардова. –Вінниця: Нова книга, –2006. –С. 557-563.
8. ВОЗ. [Електронний ресурс] /Всемирный день здоровья 2012 г. –Хорошее здоровье прибавляет жизни к годам. –Режим доступу: http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2012/whd_20120403/ru/.
9. ВОЗ. [Електронний ресурс] /Шестидесят четвертая сессия Всемирной ассамблеи здравоохранения: ежедневные заметки о ходе работы. –Режим доступу: <http://www.who.int/mediacentre/events/2011/wha64/journal/ru/index3.html>.
10. ЕРБ ВОЗ. [Електронний ресурс] /Взаимосвязь между раком и плохим питанием. –Режим доступу: <http://www.euro.who.int/ru/what-we-do/health-topics/noncommunicable-diseases/cancer/news/news/2011/3/cancer-linked-with-poor-nutrition>.
11. Онкологические заболевания в Украине /[Електронний ресурс] Онкологические заболевания в Украине. –Режим доступу: <http://amberlife.com.ua/content/view/98/139/>.
12. Черниченко І.О. Хімічний канцерогенез і профілактика онкологічних захворювань на індивідуальному рівні /І.О. Черниченко, О.М. Литвиченко, Н.В. Баленко. //Гігієна населених місць : зб. наук. праць. –Київ, –2010. –Вип.56. –С. 149-154.
13. Думанський Ю.Д. Гігієнічна характеристика електромагнітного випромінювання від радіотехнічних та електроенергетичних об'єктів та засобів в умовах населених місць (за матеріалами досліджень 2008-2010 рр.) /Ю.Д. Думанський, Н.Г. Нікітіна, В.Ю. Думанський, С.В. Біткін, В.М. Павлик, Л.А. Томашевська, С.В. Зотов, Л.Г. Андрієнко, С.С. Галак, К.І. Обухан, Н.Д. Шабуніна, Є.С. Безденєжних, А.П. Безверха, С.В. Медведєв. //Гігієна населених місць : зб. наук. праць –Київ, –2010. –Вип.56. –С. 185-195.
14. Влодек О.Б. Щодо питання інформації з медико-екологічних проблем в Україні /О.Б. Влодек, В.В. Брязкало. //Гігієна населених місць : зб. наук. праць –Київ, –2011. –Вип.57. –С. 482-490.
15. Бердник О.В. Доцільність використання різних показників здоров'я при оцінці впливу навколишнього середовища /О.В. Бердник, В.Ю. Зайковська. //Гігієна населених місць: зб. наук. праць. –Київ, –2008. –Вип.52. –С. 417-422.
16. Москаленко В.Ф. Формування глобальної комплексної інтегральної міжсекторальної системи профілактики –інноваційний підхід до вирішення сучасних проблем громадського здоров'я (огляд літератури та власних досліджень) /В.Ф. Москаленко //Науковий журнал Президії академії медичних наук. –Київ, –2009. –Т.15, –№3. –С. 516-542.
17. Сердюк А.М. Профілактика неінфекційних захворювань, що пов'язані зі способом життя, особливостями харчування та фізичною активністю –вагомий напрям національної стратегії охорони здоров'я населення України /А.М. Сердюк, Н.С. Полька, М.П. Гуліч //Науковий журнал Президії академії медичних наук –Київ, –2010. –Т.16, –№2. –С. 299-306.
18. Добрянська О.В. Формування свідомого ставлення до власного здоров'я та охорони довкілля в системі еколого-гігієнічного виховання підлітків (за даними літератури та результатами власних досліджень) /О.В. Добрянська. //Гігієна населених місць: зб. наук. праць. –Київ, –2009. –Вип.53. –С. 369-373.
19. Даниленко Г.М. Проблеми збереження здоров'я підлітків в умовах професійно-технічних навчальних закладів /Г.М. Даниленко, О.Ю. Куракса, Л.І. Пономарьова, Т.В. Меркулова, І.В. Межебицька. //Гігієна населених місць : зб. наук. праць –Київ, –2011. –Вип.58. –С. 316-320.
20. Сердюк А.М. Можливі шляхи розвитку гігієнічної науки в Україні (огляд літератури та власних досліджень) /А.М. Сердюк, О.І. Тимченко //Науковий журнал Президії академії медичних наук. –Київ, –2006. –Т.12, –№3. –С. 496-509.

21. Сердюк А.М. Медико-екологічні передумови демографічної кризи в Україні та шляхи їх подолання /А.М. Сердюк //Науковий журнал Президії академії медичних наук –Київ, – 2007. –Т.13, –№3. –С. 486-502.
22. Сердюк А.М. Профілактичне спрямування медицини як стратегія реформ охорони здоров'я /А.М. Сердюк //Науковий журнал Президії Національної академії медичних наук. – Київ, –2011. –Т.17, –№1. –С. 39-43.
23. Всемирная организация здравоохранения. Доклад о состоянии здоровья в мире за 2002 год. Преодоления воздействия факторов риска, пропаганда здорового образа жизни. – Франция: –ВОЗ, –2002. –С. ХХі-ХХV.
24. Тернова І.В. Гігієнічна оцінка факторів, що формують здоровий спосіб життя молоді /І.В. Тернова. //Гігієна населених місць: зб. наук. праць. –Київ, –2009. –Вип.53. –С. 339-344.
25. Эрисман Ф.Ф. Основы и задачи современной гигиены: Избр. произведения. –М. –1959. –Т.1. –С. 47-61.

МЕСТО ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ В ГИГИЕНИЧЕСКОЙ НАУКЕ

Першегуба Я.В.

Рассмотрены основные проблемы взаимосвязи и места здорового образа жизни в гигиенической науке, соблюдения здорового образа жизни в повседневной жизни.

HEALTHY WAY OF LIFE PLACE IN A HYGIENIC SCIENCE

Ya. Persheguba

The basic problems of interrelation and a place of a healthy way of life in a hygienic science, observance of a healthy way of life in a daily life are considered.

УДК 616.24- 057- 07] : 622

ЭЛЕКТРОФИЗИОЛОГИЧЕСКИЕ ПОКАЗАТЕЛИ У РАБОЧИХ ГОРНОРУДНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ С ХРОНИЧЕСКИМ ОБСТРУКТИВНЫМ ЗАБОЛЕВАНИЕМ ЛЕГКИХ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ЭТИОЛОГИИ В ПОСТКОНТАКТНЫЙ ПЕРИОД ПО ДАННЫМ ЭЛЕКТРОПУНКТУРНОЙ ДИАГНОСТИКИ

Рубцов Р.В.

Украинский НИИ промышленной медицины, г. Кривой Рог

Длительное воздействием комплекса неблагоприятных производственных факторов на организм работающих в горнорудной промышленности является причиной возникновения и развития сложных, взаимосвязанных патогенетических механизмов, обуславливающих формирование профессиональных заболеваний у этой категории больных [2,3,6]. Пылевой фактор, как основной

предиктор возникновения хронических обструктивных заболеваний легких (ХОЗЛ), является причиной ранней потери трудоспособности, инвалидизации, высокой смертности среди рабочих [2,3,5,11].

Сложность своевременного выявления, зачастую скрытое течение ХОЗЛ профессиональной этиологии, обусловило поиск новых методов диагностики патологических